

OBSERVATIONS

ARSYLWADAU

ECAD6010C Sesiwn 7

Tasg arsylwi:
cymryd sylw

Adfyfrio:

Meddyliwch am y data rydych chi wedi'i gasglu:

- Beth aeth yn dda gyda'r arsylwi a beth oedd yr heriau a wynebwyd gennych?
- Beth oedd eich teimladau/emosiynau yn ystod yr arsylwi?
- A oedd yna agweddau o'r arsylwi oedd yn annisgwyl?
- Beth fydddech chi'n ei wneud yn wahanol pe bai'n rhaid i chi ailadrodd y dasg?

The Difference between Seeing and Observing

<http://www.mariakonnikova.com/>

"Quite so," he (Sherlock Holmes) answered, lighting a cigarette, and throwing himself down into an armchair. "You see, but you do not observe. The distinction is clear. For example, you have frequently seen the steps which lead up from the hall to this room."

"Frequently."

"How often?"

"Well, some hundreds of times."

"Then how many are there?"

"How many? I don't know."

"Quite so! You have not observed. And yet you have seen."

That is just my point. Now, I know that there are seventeen steps, because I have both seen and observed."

Arthur Conan Doyle, A Scandal in Bohemia

Rydym yn arsylwyr profiadol

- Rydyn ni'n arsylwi trwy'r amser mewn bywyd beunyddiol.
- Mae'r arsylwadau hyn yn ffurfio 'damcaniaethau gwerin', e.e. o ffenomenau corfforol a chymdeithasol, pobl, patrymau, cymdeithasau ac ati.
- Mae Bruner (1990) yn awgrymu bod y rhain yn darparu system o ragdybiaethau a chredoau cysylltiedig yr ydym yn gwneud synnwyr o'r byd drwyddynt.
- Mae Dewey (1991) yn awgrymu y gallai'r rhain arwain at feddwl arferol, ystrydebol - meddwl 'diog'.
- Felly - fel ymchwilwyr mae angen i ni wella ein sgiliau arsylwi

Beth yw pwrpas a manteision arsylwi fel dull ymchwil?

Mae'n rhan o rôl yr athro, mae gennych brofiad blaenorol

Gallwch weld pethau yn eu cyd-destun naturiol

Gallwch weld pethau nad oeddech yn ymwybodol eu bod wedi digwydd

Gallwch ddysgu am bethau y byddai pobl yn amharod i siarad amdanynt.

Mae'n gallu bod yn anamlwg ac yn rhan o drefn arferol ystafell ddosbarth

Gall fod yn un o'r dulliau lleiaf ymwthiol o'r holl ddulliau.

Gallwch fod yn greadigol – hyblygrwydd i roi mewnwelediad i realiti newydd neu ffyrdd newydd o edrych ar hen realiti

Beth ellir ei arsylwi?

- Ymddygiad dynol a gweithredoedd corfforol
- Ymddygiad llafar
- Ymddygiad mynegiadol
- Cysylltiadau gofodol a lleoliadau
- Patrymau amserol
- Gwrthrychau corfforol
- Cofnodion llafar neu ddarluniadol

Observational Situations

Sefyllfaoedd y gellir eu harsylwi

Sefyllfa Situation	<i>People watching people</i>	<i>People watching phenomena</i>	<i>Machines watching people</i>	<i>Machines watching phenomena</i>
Enghraifft Example	MYSTERY shoppers in a supermarket	Observer at an intersection counting traffic	VIDEO cameras recording behavior	Traffic- counting MACHINE monitoring traffic flow

Sut mae
arsylwi?

Arsylwad
Strwythuredig:
Edrych ar...

Weithiau, mae gennym
rywbeth penodol yr ydym am
ei arsylwi - sgiliau arwain;
lefel cyfranogiad ac ati.

Rydym yn defnyddio canllaw
strwythuredig, rhagosodedig,
o'r hyn i'w arsylwi neu rhestr
wirio.

Arsylwad heb strwythur: Edrych ar...

Weithiau rydym yn awyddus i weld beth sy'n digwydd yn naturiol neu sydd yn bodoli, heb syniadau a bennwyd ymlaen llaw.

Mae gennym agwedd penagored i arsylwi a chofnodi popeth yr ydym yn arsylwi.

Mathau o arsylwadau

- **Arsylwi heb fod yn gyfranogwr.** Nid yw ymchwilydd yn rhan o'r gweithgaredd sy'n digwydd, dim ond arsylwi. Gellir ei nodi fel arsylwr / ymchwil.
- **Arsylwi cyfranogol.** Ymchwilydd yn cymryd rhan mewn cymuned, trefniadaeth neu weithgaredd. Mae ymchwilydd yn ceisio dysgu sut brofiad yw bod yn rhan o'r gymuned, sefydliad, neu gymryd rhan yn y gweithgaredd.
- Yn eich astudiaeth byddwch yn **arsylwr nad yw'n cymryd rhan**, ond byddwch yn **agored (overt)** - yn 'bry ar y wal'. Sut y byddwch chi'n delio â phlant sydd â diddordeb?

Manteision Ymchwil Arsylwi

- Mae ymchwil arsylwi yn rhoi cyfle i'r ymchwilydd wyllo'r hyn y mae pobl yn ei wneud mewn gwirionedd yn hytrach na dibynnu ar adroddiadau o'r hyn maen nhw'n dweud maen nhw'n ei wneud.
- Gall y dull hwn osgoi llawer o'r ffactorau rhagfarnllyd a achosir gan y cyfwelydd a'r strwythur cwestiynau sy'n gysylltiedig â dull yr arolwg.

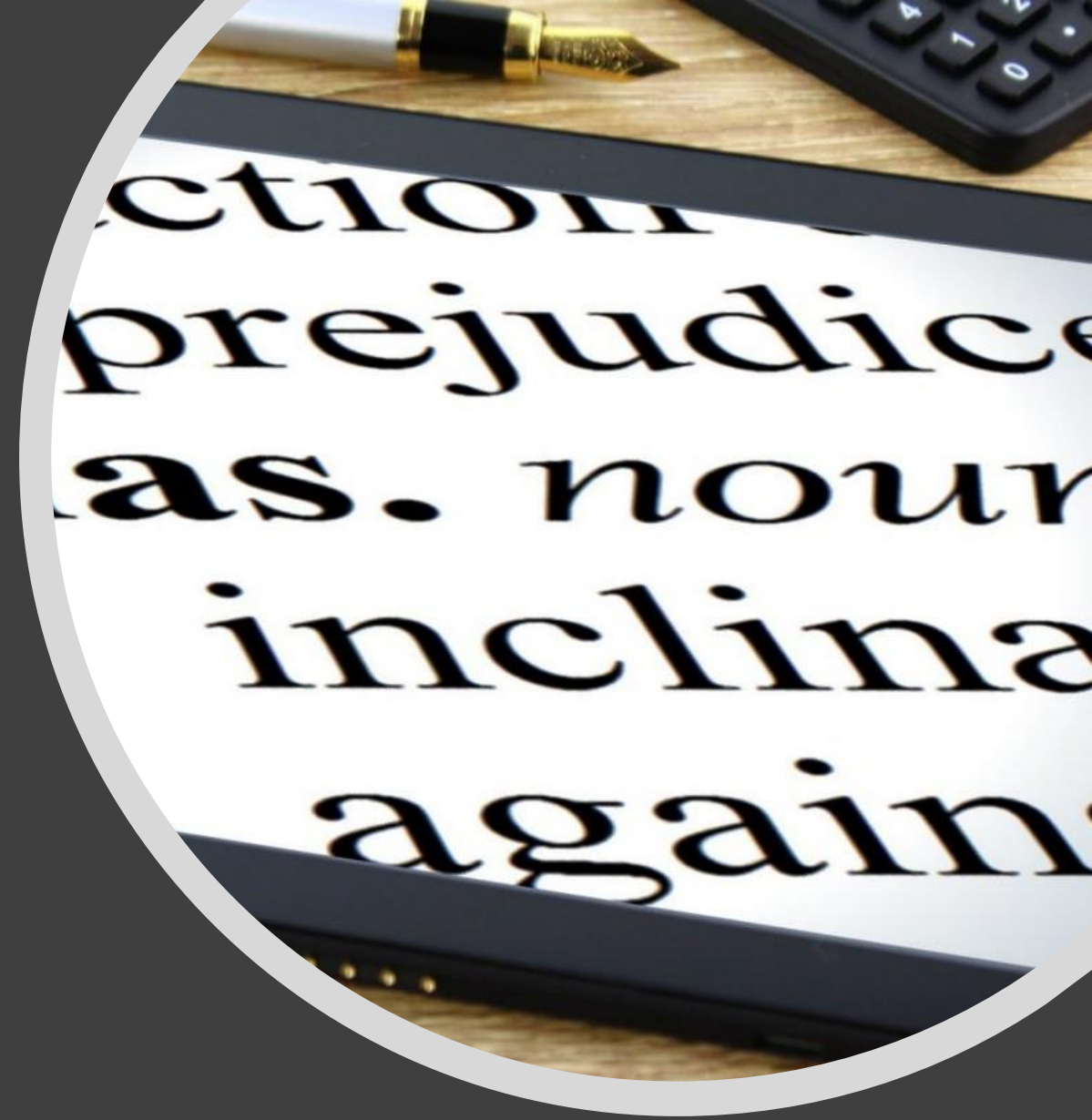

Anfanteision

- Dim ond ymddygiad a nodweddion personol corfforol y gellir eu harchwilio fel arfer. Nid yw'r ymchwilydd yn dysgu am gymhellion, agweddau, bwriadau na theimladau.
- Gall ymchwil arsylwi gymryd llawer o amser a bod yn gostus os yw'r ymddygiad a arsylwir yn digwydd yn anaml.
- Gall dehongli data fod yn broblem
- Goresgyniad posib o breifatrwydd

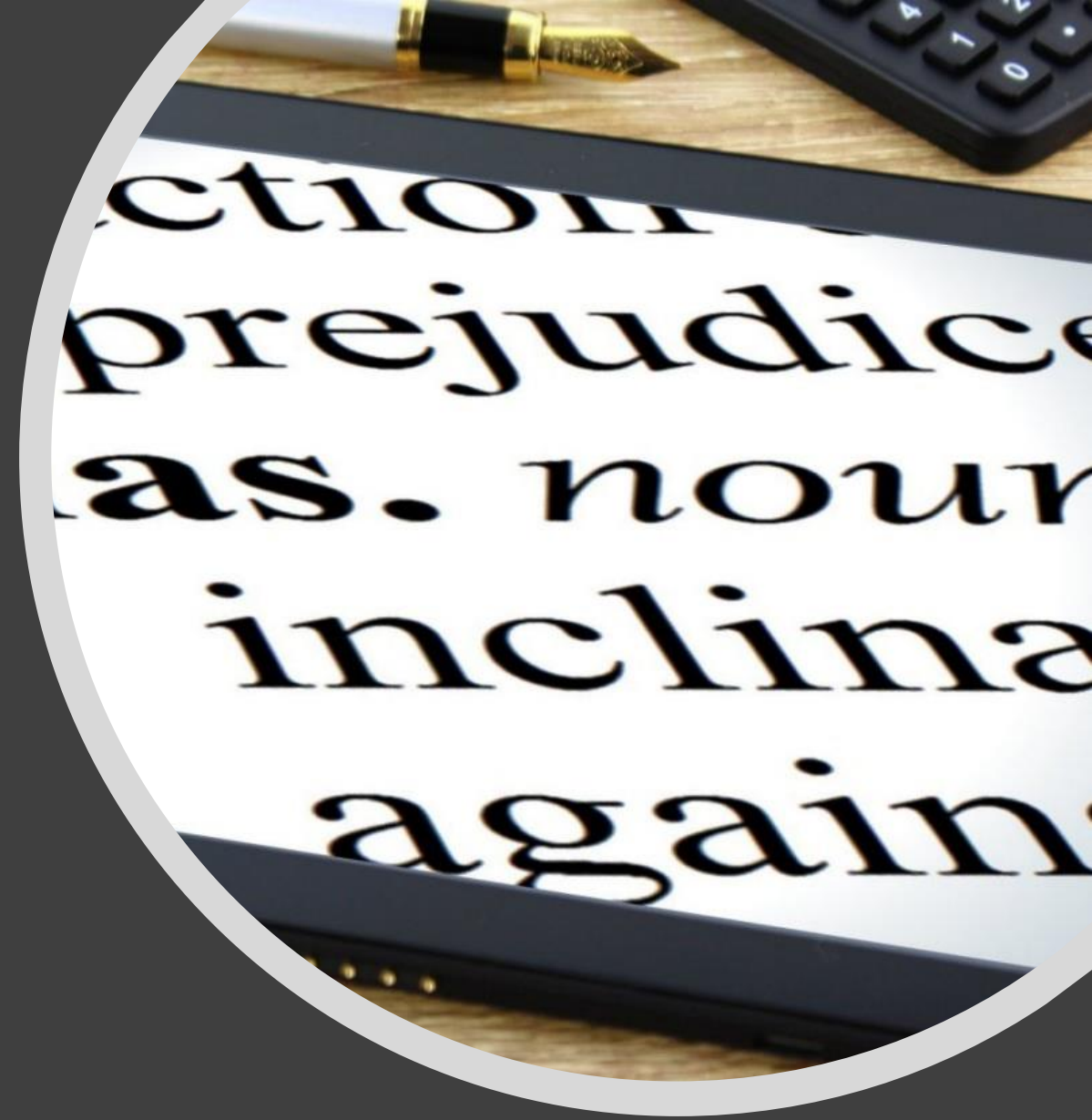
Researcher Positionality

- Your experiences shape your implicit bias and your positionality
- It can affect how you interpret data.
- To assume we treat everyone the same and not see colour or differences has its limitations (Michael & Samuel, 2012)
- By being aware of your position, it means you can look for alternative points of view and challenge assumptions.

Safleoldeb Ymchwilydd

- Mae eich profiadau yn siapio eich gogwydd ymhlyg a'ch safleoldeb
- Gall effeithio ar sut rydych chi'n dehongli data.
- Mae cyfyngiadau wrth dybio ein bod yn trin pawb yr un peth a pheidio â gweld lliw neu wahaniaethau (Michael a Samuel, 2012)
- Drwy fod yn ymwybodol o'ch safle, mae'n golygu y gallwch chwilio am safbwyntiau gwahanol a herio rhagdybiaethau.

Safleoldeb

Sut gallai hyn effeithio ar eich
arsylwi?

Mathau o ragfarn anymwybodol / ymhlyg

- Mae yna lawer o wahanol fathau o ragfarn, dyma rhai:

Fel fi / Affinedd

Tuedd affinedd yw pan fyddwn yn ffafrio pobl yr ydym yn rhannu rhinweddau â nhw.

Like me/ Affinity

- Affinity bias is when we favour people who we share qualities with.

Harddwch

Mae gogwydd harddwch yn awgrymu ein bod yn credu bod rhywun mwy prydferth yn cyflawni tasg yn well na rhywun sy'n llai deniadol yn gonfensiynol.

Beauty

- Beauty bias suggests we believe a more beautiful person complete a task better than someone less conventionally attractive.

Cyferbyniad

Effaith gyferbyniol yw pan fyddwn yn cymharu un peth â'r llall yn hytrach na'r darn cyfan o waith yn ôl ei rinweddau

Contrast

- Contrast effect is when we compare one thing to another rather than the whole piece of work on its merits

Rhyw

Tueddiad rhyw yw pan feddylwch y gallai un rhyw fod yn well wrth dasg nag un arall. Mae ganddi ysgrifennu hyfryd

Gender

- Gender bias is when you think one gender may be better at a task than another. She has lovely writing.

Halo

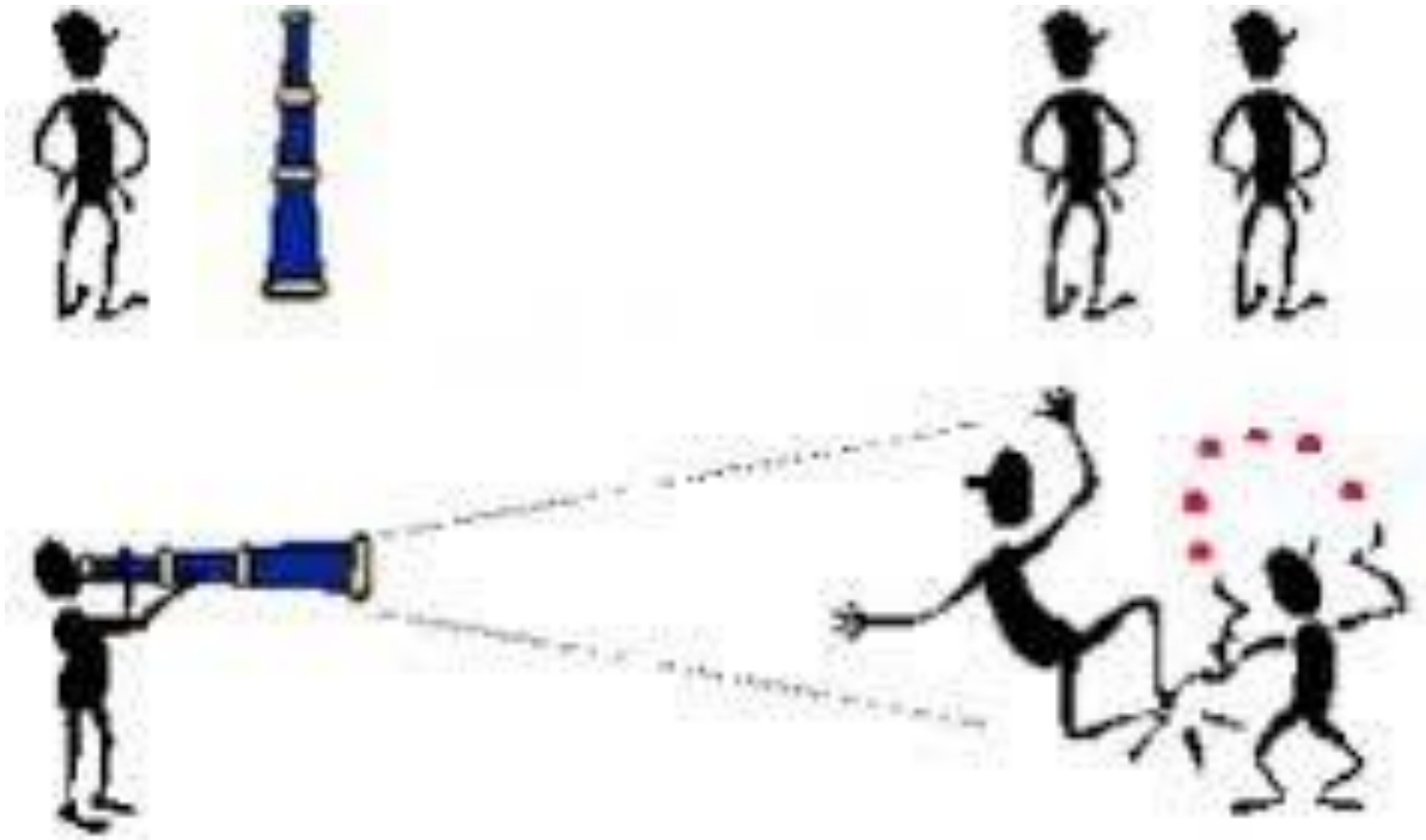
Rhagfarn Halo yw pan fyddwch chi'n canolbwyntio ar un positif gwych wrth anwybyddu unrhyw ddiffygion.

Halo

- Halo bias is when you focus on one great positive while ignoring any flaws.

Horns

- This is the opposite to the Halo effect. They did one bad thing, now they can't shake it off.

Effaith Arsylwr

- Gall presenoldeb arsylwr gael cryn effaith ar ymddygiad y rhai sy'n cael eu harsylwi.
- Gall egluro i blentyn beth rydych chi'n ei wneud effeithio ar ei ymddygiad (effaith Hawthorne, Roethlisberger a Dickson, 1939 - roedd presenoldeb arsylwr yn unig yn cynyddu cynhyrchiant yng ngweithiau trydanol Hawthorne, Chicago).
- Ymddygiad neu 'actio'?
- Cyfyng-gyngor moesegol

Rhagfarn arsylwr

- Efallai y bydd rhai agweddau yn gogwyddo'r hyn rydych chi'n ei “weld”
- Disgwyliadau arsylwyr
- Emosiynau arsylwyr
- Damcaniaeth anghytuno - ymdrech tuag at gysondeb yn yr hyn sy'n credu a beth sy'n ei weld - yn ddetholus e.e. Festinger, 1957 (*Dissonance theory – strive towards consistency in what believe and what see – selective e.g. Festinger, 1957*)
- Theori cyfathru - os ydych chi'n gweld rhywun cystal, rydych chi'n rhoi sylw i nodweddion sy'n cadarnhau eich canfyddiad cychwynnol e.e. Osgood a Tannenbaum, 1955 (*Congruity theory – if you perceive someone as good you attend to characteristics that confirm your initial perception e.g. Osgood and Tannenbaum, 1955*)
- Damcaniaeth ffurfio argraff - mae peth gwybodaeth yn bwysicach, ac mae'r drefn y derbynnir gwybodaeth ynddi yn bwysig e.e. Ash, 1952. (*Impression formation theory – some information is more important, and the order information is received in is important e.g. Ash, 1952*)

Gwir neu Gau

- Mae arsylwi yn cynnwys “gweld” a “gwrando”
- Efallai y bydd pobl yn ymddwyn yn wahanol pan fyddant yn gwybod eu bod yn cael eu harsylwi felly mae'n well peidio â dweud wrthynt
- Mae arsylwadau strwythuredig yn darparu gwybodaeth gywirach a defnyddiol
- Cyn belled â'ch bod chi'n ei weld, does dim ots a ydych chi'n cofnodi'r hyn a welsoch chi
- Chi, fel rhywun sy'n “adnabod” y cyfranogwyr, sydd fwyaf addas i gynnal yr arsylwadau
- Mae'r un egwyddorion samplu yn berthnasol i arsylwi â mathau eraill o gasglu data

John Dewey:

'Observation alone is not enough. We have to understand the significance of what we see, hear, and touch. This significance consists of the consequences that will result when what is seen is acted upon' (1938, t.68).

Pethau i'w hystyried wrth arsylwi

Mae arsylwi yn cynhyrchu ymateb
emosiynol cryf

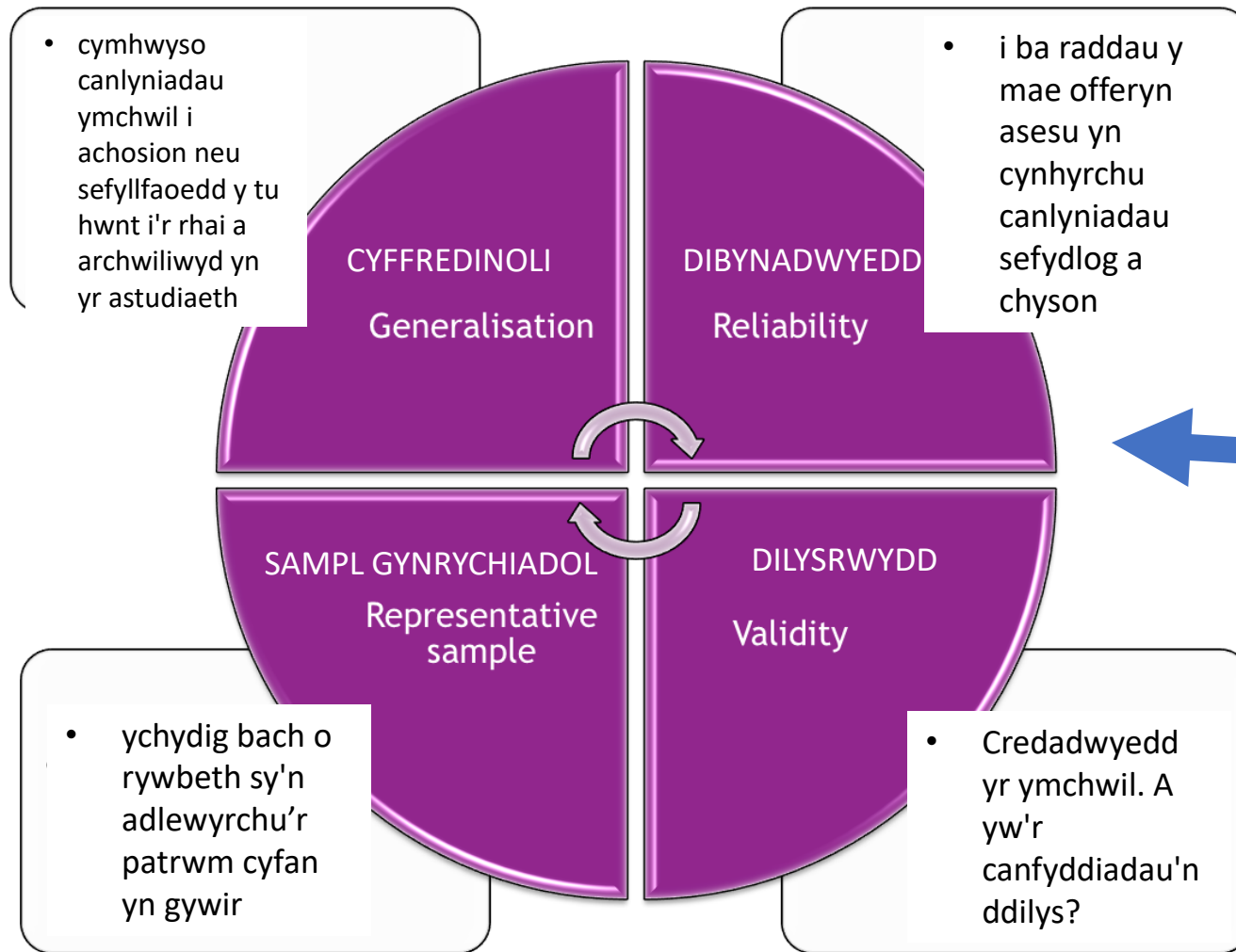
Mae dysgu'n anweledig

Gwneud cysylltiadau nad ydynt yn bodoli

Rydym yn cymryd yn ganiataol, os gallwch
chi wneud hynny, gallwch chi sylwi arno

Dallineb anfwriadol

<https://www.youtube.com/watch?v=vJG698U2Mvo>

Pethau i'w hystyried

Hyfforddiant – wrth baratoi/
efallai bydd angen peilota/treialu

- I ddysgu am beth i edrych
- I ddysgu sut i gofnodi arsylwadau
- I ymarfer
- Er mwyn sicrhau bod arsylwadau ar draws arsylwyr yn gyson: mae arsylwyr yn defnyddio'r un dulliau, yn graddio arsylwad yn yr un modd

<https://www.youtube.com/watch?v=Vv0HJ-ftOAU&t=67s>

Bydd gofyn i chi greu taflen
arsylwi i'w defnyddio yn ystod
eich gwersi

Gweithiwch gyda'ch partner a:

- Cymharwch a chyferbynnwch
- Rhestrwch y pethau cadarnhaol a negyddol

Tasg
heddiw:
Paratoi
taflen
arsylwi sy'n
gweddu i'ch
anghenion.

Ystyriwch:

Yr hyn y mae angen i'r arsylwr ei arsylwi er mwyn ateb eich
cwestiwn ymchwil;

Y ffordd orau i'r arsylwr wneud yr arsylwadau hyn;

Strwythur y templed arsylwi sy'n galluogi'r arsylwr i nodi ei
arsylwadau;

P'un a oes angen rhyw fath o raddfa arnoch i ddilyn ai peidio;

Nifer y blychau a fyddai'n rhesymol i'r arsylwr eu llenwi.

Tasg Gyfeiriedig:

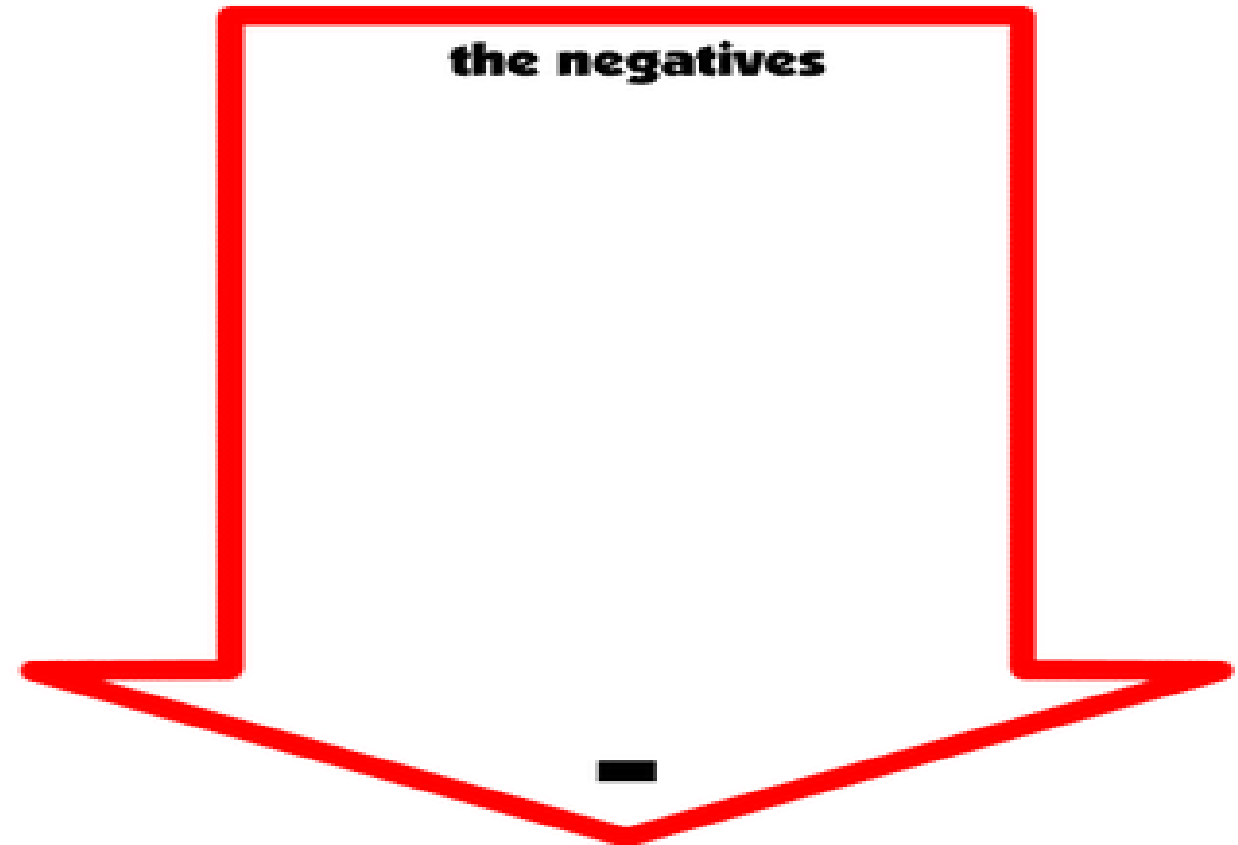
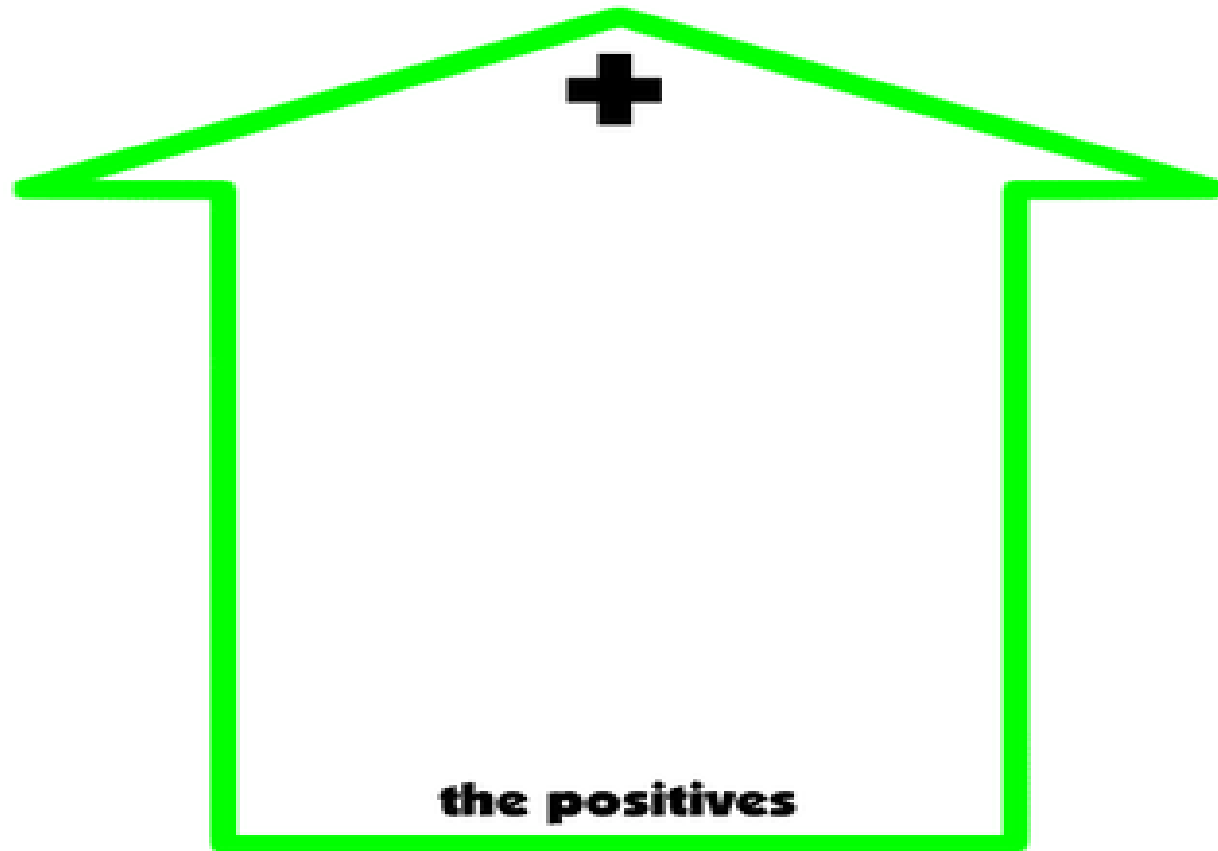
Darllen:

A Qualitative Interview With Young Children: What Encourages or Inhibits Young Children's Participation?

Ponizovsky-Bergelson, Y., Dayan, Y., Wahle, N., and Roer-Strier, D. (2019)

?
question

!
interesting

Peilota eich templed arsylwad yn
yr ysgol: Tachwedd 23ain, 2022

LESSON SUMMARY

pilot study

©Study.com

Byddwch yn barod i adrodd nôl
ar eich profiadau..

Cyfeiriadau:

- Kawulich, B. (2012) Collecting data through observation. In Wagner, C., Kawulich, B. & Garner, M. (eds.) *Doing Social Research: A Global Context*. McGraw Hill; pp150-160.
- ECRP (2005) Wondering with Children: The Importance of Observation in Early Education. ECRP Vol. 7, No. 2.
ecrp.uiuc.edu/v7n2/forman.html/